

मा.सर्वोच्च न्यायालयातील स्पेशल लिव्ह
पिटीशन ३४७०३/२०१० चे रुपांतर झालेल्या
सिव्हील अपील क्रमांक ३४४५/२०११ प्रकरणी
द्विसदस्यीय क्लेम्स समिती नेमण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक : ससाका-२०१८/प्र.क्र.६३/३-स,
मंत्रालय, सहावा मजला, विस्तार इमारत,
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक, मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक : ३१ जुलै, २०१८.

- वाचा:** १) शासन निर्णय क्रमांक: ससाका-२०१८/प्र.क्र.६३/३-स, दि.१९.०३.२०१८.
२) मा.सर्वोच्च न्यायालयाचे दिनांक ०५.०८.२०१८ रोजीचे आदेश.
३) शासन निर्णय क्रमांक: ससाका-२०१८/प्र.क्र.६३/३-स, दि.१३.०८.२०१८.
४) मा.उच्च न्यायालयाचे क्रमांक: डब्लू/सेल/कोरस/२०१८/२३३, दि.०३.०५.२०१८ चे पत्र.
५) शासन निर्णय क्रमांक: ससाका-२०१७/प्र.क्र.१७५/३-स, दि.०८.०५.२०१८.
६) भारतीय रिझर्व बँक यांचे क्रमांक:डीसीबीआर.सीओ.आरसीबीडी नं.४२५५/१९.५०.०२५/
२०१७-१८, दि.२३.०५.२०१८ रोजीचे पत्र.
७) मा.सर्वोच्च न्यायालयाचे दिनांक १०.०७.२०१८ रोजीचे आदेश
८) साखर आयुक्त, पुणे यांचे क्रमांक साआ/सि.अ.३४४५/२०११/कक्ष-७/अर्थ-२,
दि.१८.०७.२०१८ रोजीचे पत्र.
९) व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँक लि., मुंबई यांचे दि.२३.०७.२०१८
रोजीचे पत्र.
१०) साखर आयुक्त, पुणे यांचे क्रमांक साआ/सि.अ.३४४५/२०११/कक्ष-७/अर्थ-२,
दि.३०.०७.२०१८ रोजीचे पत्र.

प्रस्तावना:-

महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँक लि., मुंबई या बँकेने सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग या विभागाने वेळोवेळी दिलेल्या हमीपोटी मुद्दल व व्याजासह रक्कम देण्याबाबत मा.उच्च न्यायालयात याचिका दाखल केली होती. त्याबाबतीत मा.उच्च न्यायालयात झालेल्या निर्णयास राज्य सहकारी बँकेने मा.सर्वोच्च न्यायालयात एस.एल.पी.क्र.३४७०३/२०१० दाखल केलेली होती. सदर एस.एल.पी. चे रुपांतर सिव्हील अपील क्रमांक ३४४५/२०११ मध्ये झालेले आहे. या प्रकरणी मा.सर्वोच्च न्यायालयाचे दि.१५.०२.२०१७ रोजीच्या अंतरीम आदेशानुसार बँकेकडील कागदपत्रांच्या आधारे शासनाने दिलेल्या हमीपोटी किती रक्कम देय होईल त्याची परिगणना करून सादर करण्याचे आदेश दिले आहेत. यानुषंगाने विभागाची क्षेत्रीय कार्यालये तसेच शासन स्तरावर उपलब्ध कागदपत्रांच्या आधारे वेळोवेळी झालेल्या बैठकीत जी रक्कम देय असल्याचे सकृतदर्शनी दिसून आले आहे. त्याबाबत शासन व बँकेमध्ये सहमती होवू शकली नाही. या पार्श्वभूमीवर तसेच बँक व शासनाच्या हितास बाधा पोहोचू नये, यादृष्टीने सर्व संबंधित शासन आदेश व हमीचे दस्तऐवजांचा सखोल व कायदेशीर अभ्यास निष्पक्ष पद्धतीने करून मा.सर्वोच्च न्यायालयाच्या आदेशाच्या पालनार्थ अंतिम निर्णय घेणे आवश्यक होते. याबाबत वित्तीय व कायदेविषयक तज्ञ सदस्य असलेल्या क्लेम्स समितीस ही जबाबदारी सोपविण्यात यावी व समितीच्या शिफारसी विचारात घेवून योग्य तो निर्णय घेण्यात यावा असे शासन व राज्य सहकारी बँकेमध्ये दि.१४.०२.२०१८ रोजी मा.मंत्री(सहकार) यांच्या अध्यक्षतेखाली झालेल्या बैठकीत सर्वानुमते ठरले होते. त्यानुषंगाने सदरबाबतचा सविस्तर अभ्यास करून अहवाल सादर करण्यासाठी वित्तीय व कायदे विषयक अनुभव असलेल्या तज्ञ सदस्यांची द्विसदस्यीय क्लेम्स समिती शासन निर्णय दि.१९.०३.२०१८ अन्वये गठीत करण्यात आलेली होती. दरम्यान विभागामार्फत दि.०६.०३.२०१८ रोजी दाखल शपथपत्रांच्या अनुषंगाने दि.०५.०८.२०१८ रोजी मा.सर्वोच्च न्यायालयामध्ये झालेल्या सुनावणीच्या अनुषंगाने त्यांनी मा.उच्च न्यायालयातील सेवानिवृत्त न्यायाधीश आणि भारतीय रिझर्व बँकेतील सेवानिवृत्त अधिकारी यांची

क्लेम्स समिती स्थापन करण्याबाबत आदेशित केले होते. त्यानुषंगाने संदर्भाधीन क्र. ४ अन्वये मा.उच्च न्यायालयातील मा.सेवानिवृत्त न्यायाधीश श्री.अभय टिपसे आणि संदर्भाधीन क्र.६ अन्वये भारतीय रिझर्व बँकेतील सेवानिवृत्त एक्झिक्युटिव्ह डायरेक्टर श्री. यु.एस.पालीवाल यांची शिफारस क्लेम्स समितीसाठी संबंधितांनी केलेली होती. तथापि, सदर प्रकरणी मा.सर्वोच्च न्यायालयाने दिनांक १०.०७.२०१८ रोजी पुढीलप्रमाणे आदेश दिलेले आहेत. १) क्लेम्स कमिटीवर रिझर्व्ह बँकेचे सेवानिवृत्त संचालक श्री.यु.एस.पालीवाल यांची केलेली नेमणूक ही तशीच पुढे चालू राहील, २) पंजाब आणि हरियाणा उच्च न्यायालयाचे मा.माजी मुख्य न्यायाधीश श्री.एस.जे.वजीफदार यांचे नेमणूक ही क्लेम्स कमिटीवर करण्यात आलेली आहे. सदरची नेमणूक ही मा.सर्वोच्च न्यायालयाने भारतीय घटनेतील कलम १४२ अंतर्गत केलेली असून या नियुक्तीसाठी महाराष्ट्र शासनाने औपचारिक अधिसूचना काढावी, ३) कन्सेस्टिंग पार्टींनी क्लेम्स कमिटीसमोर दि.२५.०७.२०१८ रोजी सकाळी ११.०० वाजता उपस्थित राहावे. क्लेम्स कमिटीने सहा आठवड्यात त्यांचा अहवाल सादर करावा, ४) महाराष्ट्र शासनाने प्रतिनिधी आणि बँक यांनी मान्य केलेप्रमाणे सदरचा अहवाल विचारात घेतला जाईल, ५) मा.न्यायाधीश एस.जे. वजीफदार यांची नेमणूक ही त्यांचे संमतीने आणि अशा अटीवर ज्या कन्सेस्टिंग पार्टींनी त्यांचेबरोबर सल्लामसलत करून ठरविल्या असतील त्यानुसार होईल आणि ६) सदर प्रकरणी पुढील सुनावणी दि.११.०९.२०१८ रोजी होईल. क्लेम्स कमिटीचा अहवाल आणि त्याचबरोबर राज्य शासन व अपीलकर्ता बँकेचे प्रतिनिधी यांनी उक्त अहवालातील परिणामांचा विचार सुनावणीच्या वेळी करण्यात येईल. तसेच, याबाबत समितीपुढे दिनांक २५.०७.२०१८ रोजी झालेल्या निर्णयाच्या अनुषंगाने सदर समितीपुढे कायदेशीर रित्या कागदपत्रे सादर करण्यासाठी अनुभवी वकीलांची नियुक्ती करण्याबाबत साखर आयुक्त, पुणे यांनी संदर्भाधीन क्रमांक १० येथील पत्रान्वये विनंती केलेली आहे. सबब, याबाबत शासन स्तरावरून आदेश काढण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय

मा. सर्वोच्च न्यायालयाच्या दिनांक १०.०७.२०१८ रोजीच्या अंतरीम आदेशाच्या पालनार्थ या प्रकरणी सर्व संबंधित अभिलेख व कागदपत्रांचा सविस्तर अभ्यास करून अहवाल सादर करण्यासाठी संदर्भाधीन क्रमांक ७ येथे सूचित केल्यानुसार द्विसदस्यीय क्लेम्स समिती खालीलप्रमाणे नियुक्त करण्यात येत आहे:-

१) श्री.एस.जे.वजीफदार, सेवानिवृत्त न्यायाधीश, पंजाब व हरियाणा.

२) श्री.यु.एस.पालीवाल, सेवानिवृत्त एक्झिक्युटिव्ह डायरेक्टर, भारतीय रिझर्व बँक, मुंबई.

०२. सदर समितीस मदतनीस म्हणून साखर आयुक्त, पुणे यांच्या कार्यालयातील खालील अधिकाऱ्यांची नियुक्ती करण्यात येत आहे:-

१) श्री.डी. बी. मुकणे, संचालक(अर्थ), साखर आयुक्तालय, पुणे.

२) श्री.केशव तेलंग, सहनिबंधक(लेखापरीक्षण) साखर आयुक्तालय, पुणे.

३) श्री.मंगेश तिटकरे, सहसंचालक (अर्थ), साखर आयुक्तालय, पुणे.

०३. सदर प्रकरणी नियुक्त करण्यात आलेल्या समितीपुढे क्लेम्स कमिटीसमोर शासनाचे वतीने बाजू मांडणेकरीता अॅड.श्री खासबारदार व सिनिअर अॅड.श्री द्रविड यांची नेमणूक करण्यात येत आहे. त्यांचे मानधनाची रक्कम रु.४.०० लाख (सर्व टॅक्स विरहीत) इतकी रक्कम साखर आयुक्त, पुणे यांनी त्यांच्याकडील कार्यालयीन खर्चातून भागविण्यात यावी.

०४. सदर मान्यता खालील अटीच्या अधीन राहून देण्यात येत आहे:-

१) सदर समितीने शासनाने या प्रकरणी दिलेल्या हमी संबंधी बँक व शासनाकडील सर्व आदेश, बँक, शासन कर्ज दिलेल्या सहकारी संस्थांकडील झालेल्या व्यवहारासंबंधी अभिलेख इत्यादींची सर्व बाबींची सखोल तपासणी, शहानिशा व अभ्यास करून राज्य सहकारी बँकेस थकहमीपोटी किती रक्कम

देय राहील हे निश्चित करुन त्याबाबतच्या शिफारशी मा.सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेल्या आदेशानुसार कार्यवाही करावी.

२) या समितीच्या सदस्यांचे मानधन व इतर सोई सुविधा याबाबत स्वतंत्रपणे निर्णय घेण्यात येईल.

३) सदर समितीच्या कामकाजा दरम्यान बैठक व्यवस्था महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँक, मुंबई येथे करण्यात येत आहे.

०५. सदर शासन निर्णय वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक ४०५/२०१८/व्यय-२, दिनांक ३१.०७.२०१८ अन्वये दिलेल्या सहमतीने निर्गमित करण्यात येत आहे.

०६. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेत स्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक २०१८०७३११८०२३३७९०२ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरी करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(दिपक शि. देसाई)

उपसचिव, सहकार(साखर), महाराष्ट्र शासन.

प्रत:-

१. मा. राज्यपाल महोदय यांचे खाजगी सचिव.
२. मा.मुख्यमंत्री महोदय यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
३. सर्व मंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
४. सर्व राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
५. सर्व विधान परिषद सदस्य, महाराष्ट्र विधान मंडळ सचिवालय, मुंबई.
६. सर्व विधान सभा सदस्य, महाराष्ट्र विधान मंडळ सचिवालय, मुंबई.
७. अपर मुख्य सचिव (वित्त) वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
८. अपर मुख्य सचिव (सहकार) सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभास, मंत्रालय, मुंबई.
९. श्री.एस.जे.वजीफदार, सेवानिवृत्त न्यायाधीश, पंजाब व हरीयाणा
१०. श्री.यु.एस.पालीवाल, सेवानिवृत्त एक्झिक्युटीव्ह डायरेक्टर, भारतीय रिझर्व बँक, मुंबई.
११. श्री.अनिरुध्द एम. चांदेकर, प्रोटोनोटरी अॅण्ड सिनियर मास्टर, हाय कोर्ट, मुंबई.
१२. श्री.एन. श्रीधर, जनरल मॅनेजर, रिझर्व बँक ऑफ इंडिया, मुंबई.
१३. अॅडीशनल रजिस्ट्रार, मा. सर्वोच्च न्यायालय, नवी दिल्ली.
१४. साखर आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.(मुळ स्वाक्षरीच्या १० प्रतींसह)
१५. अध्यक्ष/व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँक लि., मुंबई.
१६. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर/मुंबई.
१७. महालेखापाल (लेखापरीक्षा) महाराष्ट्र राज्य, नागपूर/मुंबई.
१८. संबंधित जिल्हा कोषागार अधिकारी.
१९. उपसचिव, वित्त विभाग(व्यय-२, अर्थसंकल्प, अर्थोपाय), मंत्रालय, मुंबई.
२०. सह/उप/अवर सचिव/कक्ष अधिकारी (२२-स, २५-स, १७-स, १६-स) सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
२१. निवडनस्ती ३स.